

Academic Focus

พฤศจิกายน 2559

สารบัญ

บทนำ	
ลักษณะของฝักตบชวา	2
ประโยชน์ฝักตบชวา	2
กลุ่มเสี่ยงที่ส่งผลต่อการ แพร่กระจายฝักตบชวา ในแหล่งน้ำ	2
เชื้อเพลิงอัดแท่ง (Briquetted Fuel)	
วิธีการผลิตเชื้อเพลิงอัดแท่ง จากฝักตบชวา	4
คุณสมบัติของเชื้อเพลิงอัดแท่ง	4
ประโยชน์ของเชื้อเพลิงอัดแท่ง	4
ผลการศึกษาเกี่ยวกับเชื้อเพลิง อัดแท่งจากฝักตบชวา	5
นโยบายรัฐบาล	5
บทสรุปและข้อเสนอแนะ จากผู้ศึกษา	6
บรรณานุกรม	8

เอกสารวิชาการอิเล็กทรอนิกส์

สำนักวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
<http://www.parliament.go.th/library>

เชื้อเพลิงอัดแท่งผลผลิตฝักตบชวาขยะวัชพืช

บทนำ

ฝักตบชวาจัดได้ว่าเป็นวัชพืชน้ำที่กำลังสร้างความเดือดร้อนให้แก่ประชากรและสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย เนื่องจากมีการแพร่พันธุ์ ตามแหล่งน้ำธรรมชาติในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย และเจริญเติบโตได้รวดเร็วภายใน 4 เดือน โดยสามารถขยายพันธุ์ได้ถึง 1,200 ต้น อีกทั้งยังเป็นพืชที่มีอายุหลายฤดู ทนได้ทั้งอากาศร้อนและเย็น จึงทำให้ฝักตบชวากลายมาเป็นวัชพืชน้ำที่ก่อให้เกิดปัญหาตามแหล่งน้ำในหลายพื้นที่ (โครงการวิทยาศาสตร์ เรื่อง เชื้อเพลิงสุดว้าวจากเจ้าฝักตบชวา, 2553) ส่งผลกระทบในการสัญจรทางน้ำ เนื่องจากแม่น้ำลำคลองเป็นแหล่งน้ำที่สำคัญของชาวบ้านตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน เพราะต้องอาศัยแม่น้ำลำคลองในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศโดยรวม เพราะฝักตบชวาจะเจริญเติบโตได้ดีในหนองน้ำ บึงหรือบริเวณที่น้ำนิ่ง เมื่อแหล่งน้ำนั้นมีฝักตบชวาหนาแน่นจะบดบังแสงแดดส่งผลให้สิ่งมีชีวิตใต้น้ำหรือพืชน้ำชนิดอื่น ๆ ตายลง ปัญหาใหญ่ในปัจจุบัน คือ การระบายน้ำทำได้ยากเพราะฝักตบชวากีดขวางทางน้ำไหลมีผลให้ความเร็วในการระบายน้ำในคลองส่งน้ำลดลง รวมถึงปัญหาน้ำท่วมขังในพื้นที่เป็นเวลานาน อีกทั้งซากพืชทับถมกันทำให้แหล่งน้ำตื้นเขิน เป็นที่อาศัยของสัตว์ร้าย ส่งผลกระทบต่อประชาชนในหลายพื้นที่

ถึงแม้ปัจจุบันจะมีหน่วยงานทั้งราชการและภาคประชาชน ร่วมมือกันจัดการกับปัญหาดังกล่าว เพื่อลดปริมาณผักตบชวา โดยนำผักตบชวามาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานต่าง ๆ หรือสินค้าแปรรูปส่งต่างประเทศ และเป็นอาหารสัตว์ เพื่อลดปริมาณผักตบชวาให้มีจำนวนน้อยลงแล้ว การแก้ปัญหาดังกล่าวเป็นเพียงการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเท่านั้น แต่ยังไม่สามารถที่จะกำจัดผักตบชวาให้หมดไปได้ และมีแนวโน้มว่าในอนาคต ผักตบชวายังคงเป็นปัญหาที่หลายฝ่ายต้องช่วยกันดูแล เพื่อแก้ปัญหาในเรื่องดังกล่าวอย่างยั่งยืน จึงมีหลายหน่วยงานคิดค้นและศึกษาวิจัยหลายด้าน อาทิ การนำผักตบชวามาผลิตเป็นเชื้อเพลิงอัดแท่ง เพื่อเป็นการเพิ่มทางเลือกในการใช้เชื้อเพลิง โดยเฉพาะการใช้เป็นเชื้อเพลิงในครัวเรือนและร้านอาหารเพื่อการหุงต้ม ปิ้ง ย่าง เนื่องจากมีคุณสมบัติไม่มีควันเวลาเผาไหม้ เผาไหม้ได้นาน และราคาไม่สูงเมื่อเทียบกับเชื้อเพลิงอื่น ๆ ทำให้ช่วยลดปัญหาวัชพืชในแหล่งน้ำ รวมทั้งสร้างมูลค่าเพิ่มให้ผักตบชวาอีกด้วย

ลักษณะของผักตบชวา

ผักตบชวา (Water Hyacinth) เป็นไม้น้ำประเภทใบเลี้ยงเดี่ยว ลอยน้ำได้โดยไม่ต้องมีที่ยึดเกาะ โดยไหลทอดเลื้อยไปตามผิวน้ำ ต้นอวบน้ำ ใบรูปไข่ค่อนข้างกลม สีเขียวเป็นมัน ก้านใบพองออกเพื่อช่วยให้ลอยน้ำได้ ดอกออกเป็นช่อที่ปลายยอด กลีบดอกบาง 6 กลีบ สีฟ้าอมม่วง กลีบบนขนาดใหญ่ และมีแต้มสีเหลืองกลางกลีบ ออกดอกปลายฤดูหนาวถึงต้นฤดูร้อน (ชีววิทยาของผักตบชวา, ม.ป.ป.)

ประโยชน์ผักตบชวา ได้แก่

1. อาหารสัตว์
2. วัสดุเพาะเห็ดฟาง
3. เยื่อกระดาษ
4. ปุ๋ยหมักและปุ๋ยพืชสด
5. เชื้อเพลิงอัดแท่ง
6. ก๊าซชีวภาพ
7. บำบัดน้ำเสีย
8. ผลิตภัณฑ์หัตถกรรม (ประโยชน์ผักตบชวา, ม.ป.ป.)

กลุ่มเสี่ยงที่ส่งผลต่อการแพร่กระจายผักตบชวาในแหล่งน้ำ

1. กลุ่มองค์กรที่มีหน้าที่ในการกำจัดผักตบชวา คนงานที่ปฏิบัติงานอยู่ในโครงการ หากไม่มีความเข้าใจวิธีการกำจัดผักตบชวาที่ถูกต้องจะทำให้มีการถ่ายเทผักตบชวาจากที่หนึ่งไปอีกที่หนึ่ง และเมื่อกำจัดตามระบบบึงบประมาณที่ได้รับไปแล้วแต่มีผักตบชวาเหลืออยู่จึงไม่สามารถจำกัดการแพร่กระจายได้ เนื่องจากผักตบชวาเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วและงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนมาไม่เพียงพอต่อการดำเนินการ ทำให้การดำเนินงานในแต่ละปีขาดความต่อเนื่อง

2. กลุ่มผู้เลี้ยงหมู นอกจากจะเป็นผู้แพร่พันธุ์ผักตบชวาไปทุกแห่ง ส่วนใหญ่ยังเป็นนักอนุรักษ์ผักตบชวาเพราะบางคนนำผักตบชวาไปปลูกในพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อที่จะได้เก็บมาเลี้ยงหมูได้ทันที จากเหตุดังกล่าวจึงทำให้ผักตบชวามีโอกาสแพร่ขยายพันธุ์ไปทั่วประเทศ และถ้าเป็นพื้นที่เป็นต้นน้ำลำธารจะมีการแพร่กระจายได้มากขึ้นเพราะธรรมชาติจะช่วยพาไป กล่าวคือ เมื่อผักตบชวาลงไปสู่แม่น้ำลำคลองจะเพิ่มจำนวนมากขึ้น และถูกน้ำพัดไปยังพื้นที่ต่าง ๆ

3. กลุ่มผู้เลี้ยงปลาตามแหล่งน้ำสาธารณะบางแห่งได้ใช้ผักตบชวาเป็นที่ล่อปลาให้เข้ามาอยู่ภายใต้ผักตบชวา เพราะมีทั้งความร่มเย็น อาหาร และที่หลบซ่อนอย่างดี เช่น ที่มีการทำฟาร์มปลาในคลองบางขาม (อำเภอท่าม่วงและบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี) และที่ทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง ในการทำฟาร์มปลาจะใช้ไม้รวกปักไว้เป็นวงในลำน้ำแล้วนำเอาผักตบชวา (และวัชพืชน้ำอื่น ๆ) เข้าไปปลูกเลี้ยงไว้ในวงฟาร์มปลา เมื่อสังเกตเห็นมีปลาเข้าไปอาศัยอยู่มากพอแล้วจึงนำตาข่ายไปล้อมฟาร์มปลาไว้ ดึงผักตบชวาออกแล้วลงมือจับปลา ทั้งนี้ผักตบชวามีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วจนชาวบ้านต้องปล่อยผักตบชวาออกไปจากฟาร์มปลาจนไปทำความเดือดร้อนให้แก่พื้นที่อื่นต่อไป

4. กลุ่มนักพัฒนาแหล่งน้ำ ในระยะหลังประเทศไทยได้มีการเร่งพัฒนาไปทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและการผลิตพลังงาน ได้มีการดำเนินการอย่างกว้างขวางทั่วทุกภาค ด้วยเหตุนี้ จึงเกิดอ่างเก็บน้ำและทะเลสาบต่าง ๆ มากมาย แหล่งน้ำเหล่านี้เกิดจากการนำเครื่องจักรเข้ามาทำการก่อสร้าง มีการขนย้ายดินขุดและดินถม ซึ่งช่วยให้ผักตบชวามีสถานที่เพาะและขยายพันธุ์ตัวเองเพิ่มขึ้นอย่างมาก ผักตบชวาจำนวนมากได้ก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับแหล่งน้ำนั้น ๆ และเมื่อหลุดออกจากแหล่งน้ำดังกล่าวได้จะไปก่อให้เกิดปัญหาในที่ต่าง ๆ อย่างกว้างขวางต่อไป

5. กลุ่มผู้ใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและอุตสาหกรรม เป็นการเพิ่มธาตุอาหารในน้ำ นอกจากการพัฒนาแหล่งน้ำแล้ว การใช้ประโยชน์ในกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งภาคการเกษตรและภาคอุตสาหกรรมซึ่งมีส่วนในการระบายน้ำภายหลังจากการใช้ประโยชน์ลงสู่แหล่งน้ำ ผลของการพัฒนาเหล่านี้ คือ การเพิ่มธาตุอาหารในน้ำ (eutrophication) ซึ่งกลายเป็นปุ๋ยอย่างดีของผักตบชวา เช่น

- การเผาป่าเพื่อใช้ที่ดินเพื่อการกสิกรรมได้ก่อให้เกิดการชะล้างพังทลายของหน้าดิน และนำเอาธาตุอาหารจากธรรมชาติที่ได้สะสมไว้เป็นเวลานานลงไปสู่ห้วย หนอง คลอง บึง
- การเลี้ยงปศุสัตว์ สัตว์เลี้ยงจะขับถ่าย มูลขับถ่ายจะถูกระบายลงสู่ห้วยหนอง คลอง บึง เป็นการเพิ่มธาตุอาหารให้กับผักตบชวา (การบริหารจัดการผักตบชวาในระบบลุ่มน้ำ, ม.ป.ป.)

ดังนั้น จึงมีการคิดค้นและศึกษาเพื่อนำผักตบชวามาผลิตเป็นเชื้อเพลิงอัดแท่ง เป็นการเพิ่มทางเลือกในการใช้เชื้อเพลิง โดยเฉพาะการใช้เป็นเชื้อเพลิงในครัวเรือนเพื่อการหุงต้ม ปิ้ง ย่าง และร้านอาหารต่าง ๆ

เชื้อเพลิงอัดแท่ง (Briquetted Fuel)

เชื้อเพลิงชนิดหนึ่งที่ได้จากวัสดุที่มีความหนาแน่นต่ำทำให้เป็นวัสดุที่มีความหนาแน่นสูง เช่น วัสดุจากการเกษตรต่าง ๆ โดยกระบวนการผลิตแท่งเชื้อเพลิงทั้งแบบที่ใช้ความร้อน (อัดร้อน) และแบบไม่ใช้ความร้อน

ร้อน (อัดเย็น) จากนั้นนำวัสดุมาอัดแท่งเชื้อเพลิง จะได้เชื้อเพลิงที่สะดวกสำหรับการนำไปใช้งาน และสามารถนำเศษวัสดุเหลือใช้ต่าง ๆ เช่น ชั่งข้าวโพด ผักตบชวา เศษไม้ยางพารา ขี้เถ้า ไม้ กะลามะพร้าว กะลาปาล์ม ขี้เลื่อย มาอัดแท่งเชื้อเพลิงได้

วิธีการผลิตเชื้อเพลิงอัดแท่งจากผักตบชวา

ปัญหาผักตบชวายังคงเป็นปัญหาใหญ่ ที่ทุกภาคส่วนต้องช่วยกันแก้ปัญหาาร่วมกัน ดังนั้น ศูนย์วิจัยพลังงานมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ จึงได้มีการทดลองนำผักตบชวามาทำ "เชื้อเพลิงอัดแท่ง" เพื่อลดปริมาณขยะวัชพืชและเพิ่มมูลค่าผักตบชวาให้สูงขึ้น

วิธีการผลิตเชื้อเพลิงอัดแท่ง

1. นำผักตบชวาสดมาเข้าเครื่องหั่นให้เป็นชิ้นเล็ก ๆ นำไปตากแดดประมาณ 2 วัน
2. ผักตบชวาที่เริ่มแห้งและมีความชื้นเหลืออยู่บ้าง นำไปผสมกับแป้งมันพรมน้ำลงไปเล็กน้อยให้ส่วนผสมมีความชื้นพอเหมาะ ซึ่งสามารถทดสอบได้ด้วยการปั้นให้เป็นก้อน ส่วนผสมจะต้องไม่แตกออกจากกัน
3. นำไปเข้าเครื่องอัดแท่งเย็นจะได้เชื้อเพลิงหรือถ่านอัดแท่งจากผักตบชวา และนำไปตากแดดให้แห้งก่อนนำไปใช้งาน (ถ่านอัดแท่งจากผักตบชวา, 2556)

คุณสมบัติของเชื้อเพลิงอัดแท่ง

1. ให้พลังงานความร้อนสูงประมาณ 300 - 400 องศาเซลเซียส ติดไฟอยู่ได้นาน 1 ชั่วโมง
2. ทนทานสามารถใช้งานได้นานกว่าถ่านไม้ธรรมชาติถึง 2.5-3 เท่า
2. ไม่แตกปะทุอย่างถ่านทั่วไป
3. ไม่มีควัน ไม่มีกลิ่น ให้ความร้อนสูงไม่วูบวาบ
4. ปลอดภัยไม่มีสารตกค้าง และไม่ทำลายสุขภาพ เพราะถ่านได้ถูกเผาไหม้ด้วยอุณหภูมิเกิน 800 องศาเซลเซียส ทำให้ไม่มีสารก่อให้เกิดมะเร็ง (สามารถทดสอบกับถ่านโดยใช้หม้อสีชาต้มน้ำ ก้นหม้อจะไม่ดำ)
5. ไม่มีควัน ไม่แตกปะทุ ให้ความร้อนสูงสม่ำเสมอ ใช้ได้นานกว่าถ่านไม้ธรรมชาติ

ประโยชน์ของเชื้อเพลิงอัดแท่ง

1. เป็นเชื้อเพลิงให้ความร้อนใช้ทำอาหาร เหมาะสำหรับร้านอาหารบาร์บีคิว แคมปิ้ง หมุกะทะหรือโรงงานที่ต้องใช้เชื้อเพลิง
2. เป็นการเพิ่มมูลค่าวัสดุและผลิตผล
3. พัฒนาขีดความสามารถในการพึ่งตนเองในด้านการแปรรูปถ่าน (อุกฤษฏ์ โชคดี, ม.ป.ป.)

ผลการศึกษาเกี่ยวกับเชื้อเพลิงอัดแท่งจากผักตบชวา

1. โครงการวิชาชีพ ถ่านจากผักตบชวา นการศึกษาของ นางสาวแพรวพรรณ ศรีจุลณีย์ และ นางสาวปัทมาพร รอสุงเนิน สาขาวิชาบริหารธุรกิจ วิทยาลัยการอาชีพศรีสำโรง โดยการนำผักตบชวาหั่นเป็นชิ้นเล็ก ๆ นำไปใส่ตระแกรงตากแดดให้แห้ง จากนั้นนำผักตบชวามาผสมแป้งมันและค้อย ๆ พรมน้ำผสมจนผักตบชวาจับตัวเป็นก้อน และนำอัดใส่บล็อกหรือท่อพลาสติก ขนาด 5 นิ้ว นำไปตากให้แห้ง เมื่อแห้งแล้วให้นำออกจากบล็อกที่อัดเอาไว้จะได้ถ่านผักตบชวาเพื่อนำมาใช้ภายในครัวเรือน โครงการดังกล่าวจัดทำขึ้นเพื่อลดภาวะมลพิษ และนำวัชพืชน้ำผักตบชวา ซึ่งปัจจุบันมีอยู่หนาแน่นตามแหล่งน้ำมาแปรรูปเป็นถ่านในการหุงต้มแทนถ่านไม้ ช่วยลดต้นทุนในการประกอบกิจการที่ต้องใช้ถ่าน และสร้างรายได้เสริมให้กับครอบครัว (แพรวพรรณ ศรีจุลณีย์ ปัทมาพร รอสุงเนิน, 2555)

2. นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ได้เข้าร่วมประกวดโครงการกรุงไทยต้นกล้าสีเขียว ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 เนื่องจากผักตบชวา 1 ตันสาขาขยายได้ 300 ต้นในหนึ่งเดือน ส่งผลกระทบต่ออาชีพเลี้ยงปลาในกระชังของชาวบ้าน ประกอบกับที่มหาวิทยาลัยมีโครงการทำถ่านอัดแท่งอยู่แล้ว จึงนำผักตบชวามาอัดแท่ง สำหรับกรรมวิธีการผลิตผักตบชวาโดยนำไปตากแดดให้แห้งแล้วนำมาเข้าเครื่องบด จากนั้นนำมาผสมกับน้ำและแป้งมัน นำเข้าเครื่องอัด ในสัดส่วนผักตบชวา 10 กิโลกรัมต่อน้ำ 1 ลิตร แป้งมัน 1 กิโลกรัม เมื่อได้ถ่ายออกมาเป็นก้อนนำไปเผากับแกลบ คุณสมบัติของถ่านอัดแท่งจากผักตบชวาต่างจากถ่านทั่วไปที่อุณหภูมิร้อนคงที่คือ 83 องศาเซลเซียส ขณะที่ถ่ายอัดแท่งทั่วไปในห้องตลาด อุณหภูมิอยู่ที่ 87 องศาเซลเซียสความร้อนไม่คงที่" ภายหลังจากที่ผลิตถ่านจากผักตบชวาออกสู่ท้องตลาด ได้รับการตอบรับจากลูกค้าร้านหมูกระทะเป็นอย่างดี และชาวบ้านยังทำเชื้อเพลิงชนิดนี้ไว้ใช้ในครัวเรือนด้วย (นศ.คณะบริหารธุรกิจ ควารังวัลรองชนะเลิศกรุงไทยต้นกล้าสีเขียว 2555, 2555)

นโยบายรัฐบาล

ในอดีตประเทศไทยมีพระราชบัญญัติสำหรับการกำจัดผักตบชวา พ.ศ. 2456 บังคับใช้ในการดำเนินงานสำหรับการกำจัดผักตบชวา โดยมีสาระสำคัญของพระราชบัญญัติสำหรับการกำจัดผักตบชวา พ.ศ. 2456 ดังนี้ เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของผักตบชวา เนื่องจากมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วในหลายพื้นที่ส่งผลกระทบต่อการใช้สัตว์น้ำ และสร้างความลำบากในการเดินเรือในแม่น้ำลำคลอง รวม ห้ามมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดนำผักตบชวาไปตามพื้นที่ต่าง ๆ และถ้ามีผักตบชวาอยู่ในพื้นที่ของผู้ใดให้เป็นหน้าที่ของผู้นั้นที่จะทำลายให้หมดเพื่อไม่ให้มีการขยายพันธุ์ต่อไป (พระราชบัญญัติสำหรับการกำจัดผักตบชวา พ.ศ. 2456, 2456)

พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี และหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) กล่าวในรายการคืนความสุขให้คนในชาติ (คสช.) เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2559 การแก้ปัญหาผักตบชวากัดขวางทางระบายน้ำ โดยนำพระราชบัญญัติผักตบชวาออกมาบังคับใช้ให้มีประสิทธิภาพ มีผู้รับผิดชอบทั้งหมด และขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมาปฏิบัติโดยสร้างมาตรการต่าง ๆ ให้เกิดความชัดเจนยั่งยืนในอนาคตว่าหน่วยงานใดเป็นผู้รับผิดชอบในส่วนไหน และร่วมมือกันอย่างไรในระดับประชารัฐ ซึ่งจะมอบหมายให้กระทรวงวิทยาศาสตร์ กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมหาแนวทาง

ในการกำจัดผักตบชวา โดยนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ การแปรรูป เป็นเชื้อเพลิง อาหารสัตว์ เครื่องใช้ และผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ (นายกฯ จัดพ.ร.บ.ผักตบกำจัดใน 3 สัปดาห์, 2559)

ส่วนนโยบายด้านพลังงานได้มีการตั้งเป้าหมายให้สามารถทดแทนเชื้อเพลิงฟอสซิลได้อย่างน้อยร้อยละ 25 ภายใน 10 ปี ทั้งนี้ให้มีการพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างครบวงจร ส่งเสริมและผลักดันการอนุรักษ์พลังงานอย่างเต็มรูปแบบ โดยลดระดับการใช้พลังงานต่อผลผลิตลงร้อยละ 25 ภายใน 20 ปี และมีการพัฒนาอย่างครบวงจร ส่งเสริมการใช้อุปกรณ์และอาคารสถานที่ที่มีประสิทธิภาพสูง ส่งเสริมกลไกการพัฒนาพลังงานที่สะอาดเพื่อลดก๊าซเรือนกระจกและแก้ปัญหาภาวะโลกร้อน สร้างจิตสำนึกของผู้บริโภคในการใช้พลังงานอย่างประหยัด และมีประสิทธิภาพให้เป็นระบบจริงจังและต่อเนื่องทั้งภาคการผลิต ภาคการขนส่ง และภาคครัวเรือน (นโยบายพลังงานของรัฐบาล พลเอก.ประยุทธ์ จันทร์โอชา, 2557) ในอนาคตหากมีการนำเชื้อเพลิงอัดแท่งจากผักตบชวามาใช้เป็นเชื้อเพลิงด้วยก็จะสามารถทดแทนเชื้อเพลิงฟอสซิลได้ส่วนหนึ่งด้วย

บทสรุปและข้อเสนอแนะจากผู้ศึกษา

ปัจจุบันผักตบชวาเป็นปัญหาที่ทุกฝ่ายต้องร่วมกันแก้ไข เพราะผักตบชวาส่งผลกระทบต่อทางน้ำไหล และการระบายน้ำเข้าสู่คลองต่าง ๆ ได้ช้าลง ทำให้มีน้ำท่วมขังในพื้นที่เป็นเวลานาน ส่งผลกระทบต่อประชาชนในหลายพื้นที่ หลายหน่วยงานจึงร่วมมือเพื่อหาวิธีการแก้ปัญหาดังกล่าวอย่างเร่งด่วน ซึ่งหน่วยงานบางแห่งมีการทดลองนำผักตบชวามาผลิตเป็นเชื้อเพลิงอัดแท่งเพื่อใช้ประโยชน์ในครัวเรือน และช่วยประหยัดการใช้เชื้อเพลิง

ดังนั้น การหาวัสดุที่สามารถใช้เป็นเชื้อเพลิงเพื่อทดแทนเชื้อเพลิงจากฟอสซิลจะช่วยลดการนำเข้าเชื้อเพลิงจากต่างประเทศได้ โดยเฉพาะเชื้อเพลิงที่ใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อการหุงต้ม ปิ้งย่างของครัวเรือน และร้านอาหารต่าง ๆ ในอดีตใช้ไม้เป็นเชื้อเพลิงอาจจะอยู่ในรูปของไม้ฟืนหรือถ่านไม้ แต่ในปัจจุบันใช้เชื้อเพลิงอัดแท่งจากผักตบชวา การนำผักตบชวามาผลิตเป็นเชื้อเพลิงอัดแท่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำวัสดุที่ไม่มีประโยชน์มาผลิตเป็นเชื้อเพลิง จะทำให้ได้รับประโยชน์หลายด้าน เช่น เป็นการกำจัดผักตบชวา การรักษาสสิ่งแวดล้อม ช่วยลดการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิล และได้เชื้อเพลิงใช้ในครัวเรือน ทั้งนี้ เชื้อเพลิงอัดแท่งจากผักตบชวามีคุณสมบัติทนทานกว่าถ่านธรรมดา สามารถจุดติดไฟได้ง่าย ไม่มีประกายไฟปะทุ ที่สำคัญถ่านและควันที่เกิดจากเชื้อเพลิงอัดแท่งจะมีน้อยมาก ราคาไม่สูงมาก เมื่อเทียบกับเชื้อเพลิงชนิดอื่น ๆ และภาชนะที่ใช้ในการหุงต้มจะไม่ดำ ซึ่งช่วยให้ผู้บริโภคเกิดความปลอดภัยต่อสุขภาพ และรักษาสสิ่งแวดล้อมซึ่งไม่ส่งผลกระทบต่อทำให้เกิดภาวะโลกร้อน

อย่างไรก็ตามเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์และนโยบายเรื่องการกำจัดผักตบชวา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งดำเนินการและร่วมหาแนวทางในเรื่องดังกล่าว การส่งเสริมให้มีการนำผักตบชวามาผลิตเป็นเชื้อเพลิงอัดแท่ง เป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถลดปัญหาผักตบชวาในแหล่งน้ำ ดังนั้น รัฐควรดำเนินการ ดังนี้

1. รัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องให้การสนับสนุนและพัฒนาการผลิตเชื้อเพลิงอัดแท่งที่ทำจากผักตบชวา โดยการเผยแพร่ความรู้ และแนะนำวิธีที่เหมาะสมในการผลิตเชื้อเพลิงอัดแท่งให้มีคุณภาพและ

ได้ตามมาตรฐาน รวมถึงศึกษาหาแนวทางในการแก้ปัญหาในเรื่องต่าง ๆ ให้กับผู้ผลิต โดยเฉพาะผู้ที่ประกอบอาชีพผลิตเชื้อเพลิงอัดแท่งจากผักตบชวาให้มีความรู้ความเข้าใจในการผลิตอย่างถูกต้อง

2. เป็นการส่งเสริมและสร้างอาชีพให้ประชาชน ให้มีรายได้และแก้ปัญหาการว่างงานของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ รวมถึงเป็นกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อสร้างชุมชนให้เข้มแข็งพึ่งตนเองได้ และเกิดความสามัคคีขึ้นในชุมชน

3. ทำให้ประชาชนรู้จักการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ และยังช่วยแก้ปัญหาการกำจัดขยะวัชพืชที่เกิดขึ้นในปัจจุบันไม่ให้สูญเปล่า แต่ได้ประโยชน์ทางตรง คือ เชื้อเพลิงใช้ในครัวเรือน ลดการใช้พลังงานฟอสซิล ประโยชน์ทางอ้อม คือ เป็นการรักษาสีสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศให้อยู่อย่างยั่งยืน

4. รัฐควรมีการปรับแก้พระราชบัญญัติสำหรับการกำจัดผักตบชวา พ.ศ. 2456 ให้ทันต่อสถานการณ์ในปัจจุบัน เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการได้อย่างคล่องตัว

5. รัฐควรมีมาตรการหรือแนวทางให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมรับผิดชอบ เพื่อมิให้เกิดการแพร่กระจายของผักตบชวาเกิดขึ้นอีก ดังนี้

(1) หากผักตบชวาลอยผ่านที่ของผู้ใด ควรจะช่วยกันเก็บและทำลายให้หมด เพื่อไม่ให้มีการแพร่ขยายพันธุ์ต่อไป และไม่ควรจะปล่อยให้ลอยน้ำต่อไปเพราะจะทำให้มีการแพร่ขยายพันธุ์มากขึ้น

(2) หมั่นลอกคูคลองหรือร่องน้ำให้ไหลผ่านได้สะดวก เพราะผักตบชวาจะเติบโตได้ยากในพื้นที่ที่มีน้ำไหลแรง

(3) หมั่นตรวจดูแหล่งน้ำใกล้ ๆ บ้านอยู่เสมอ หากพบผักตบชวาให้ดึงขึ้นจากน้ำและทำลายเสียโดยการตากแห้งและเผา

(4) หากพบเห็นผู้ใดปลูกหรือกักผักตบชวาเอาไว้ใช้ประโยชน์ ควรแนะนำให้รู้ถึงโทษของผักตบชวาและให้ช่วยกันทำลายให้หมดสิ้น

(5) หากพบว่า มีแหล่งเพาะขยายพันธุ์ผักตบชวาเกิดขึ้น และเกินกำลังที่จะกำจัดเองได้หมดให้แจ้งผู้นำชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องช่วยกันกำจัดให้หมดสิ้น

จัดทำโดย

นางสาวณิชา บุณสิงห์

วิทยากรชำนาญการพิเศษ

กลุ่มงานบริการวิชาการ 3 สำนักวิชาการ

โทร 0 2244 2070

โทรสาร 0 2244 2058

Email : sapagroup3@gmail.com

บรรณานุกรม

- การบริหารจัดการผักตบชวาในระบบลุ่มน้ำ. (ม.ป.ป.). สืบค้น 17 ตุลาคม 2559 จาก
http://www.dwr.go.th/contents/files/article/article_th-27012012-162516-58177.pdf
- โครงการวิทยาศาสตร์ เรื่อง เชื้อเพลิงสุดว้าว จากเจ้าผักตบชวา. (2553). สืบค้น 17 ตุลาคม 2559 จาก
<http://www.krusarawut.net/wp/?p=8478>
- ชีววิทยาของผักตบชวา. (ม.ป.ป.). สืบค้น 7 ตุลาคม 2559 จาก
<http://irrigation.rid.go.th/rid15/ppn/om/Water%20Hyacinth.htm>
- ถ่านอัดแท่งจากผักตบชวา. (2556). สืบค้น 17 ตุลาคม 2559 จาก
<http://www.nicaonline.com/webboard/index.php?topic=25163.0;wap2>
- นโยบายพลังงานของรัฐบาล พลเอก.ประยุทธ์ จันทร์โอชา. (2557). สืบค้น 13 ตุลาคม 2559 จาก
<http://energy.go.th/2015/government-energy-policy>
- นายกฯ"จัดพ.ร.บ.ผักตบกำจัดใน3สัปดาห์. (2559). สืบค้น 13 ตุลาคม 2559 จาก
<http://www.posttoday.com/social/env/447026>
- นศ.คณะบริหารธุรกิจ ควารางวัลรองชนะเลิศกรุงไทยต้นกล้าสีเขียว 2555. (2555). สืบค้น 31 ตุลาคม 2559
จาก http://www.ba.mju.ac.th/showAct1.php?ActID=429&pageNum_rs_pic=0&totalRows_rs_pic=2
- ประโยชน์ผักตบชวา. (ม.ป.ป.). สืบค้น 7 ตุลาคม 2559 จาก
http://ptech.pcd.go.th/pcd/document/001467/001467_chp12.pdf
- พระราชบัญญัติสำหรับการกำจัดผักตบชวา พ.ศ. 2456. (2456). สืบค้น 13 ตุลาคม 2559 จาก
http://irre.ku.ac.th/index.php?option=com_content&view=article&id=136:waterlaw_hyacinth=39:waterlaw&Itemid=99
- แพรวพรรณ ศรีจุลณีย์ ปัทมาพร รอสุงเนิน. (2555). โครงการวิชาชีพ ถ่านจากผักตบชวา. กรุงเทพฯ:
วิทยาลัยการอาชีพศรีสำโรง, สาขาวิชาบริหารธุรกิจ.
- อุกฤษฏ์ โชคดี (ม.ป.ป.). ถ่านอัดแท่ง. สืบค้น 31 ตุลาคม 2559 จาก
http://www.clinictech.most.go.th/online/pages/techlist_display.asp?tid=384